

Waterzuivering in West-Vlaanderen

Ir. I. Cappaert, Directeur-generaal VMZ

Struktuur

Sinds 16 september 1989 is in Vlaanderen de Vlaamse Maatschappij voor Waterzuivering (VMZ) operationeel. In deze parastatale instelling zijn zowel de overheid als de privé-industrie vertegenwoordigd.

Twee principes liggen aan de basis van deze structuur, nl. de inspraak van de vervuiler en de vervuiler betaalt. De vervuiler heeft inspraak doordat hij vertegenwoordigd is in de beleidsorganen van de maatschappij. De vervuilende inwoners zijn vertegenwoordigd via de provincies en de industrie die niet zelf haar afvalwater zuivert, via haar federaties.

De vervuiler betaalt doordat hij bijdraagt in de beheers- en werkingskosten van de maatschappij. De vervuilende inwoners betalen via een provinciale belasting en de industrie die niet zelf zuivert, draagt rechtstreeks bij *pro rata* van haar verontreinigende last.

De Waterzuiveringsmaatschappij heeft specifiek drie opdrachten.

Vooreerst is er de zorg voor de vereiste zuiveringstechnische voorzieningen, door de bouw van zuiveringsinstallaties, rioolgemalen, persleidingen en kollektoren.

De tweede opdracht is de aflevering van lozingsvergunningen en het toezicht op de lozingen. Door de invoering van een vergunningstelsel wordt ervoor gezorgd dat de lozing onder ecologisch-verantwoorde voorwaarden gebeurt. Alle lozing van afvalwater is onderworpen aan vergunning.

Naast de bouw van de installaties en de aflevering van lozingsvergunningen, is er nog de zorg voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Het Vlaams Gewest heeft onlangs de nodige uitvoeringsbesluiten getroffen tot aanwijzing van de beschermingszones (rangschikking drink-, zwem-, vis- en schelpdierwater). Daarnaast moet voor alle andere waterlopen een vooropgestelde basis-kwaliteit nagestreefd worden.

Realisaties

Investerings

In de loop van 1989 en 1990 werden 2 zuiveringsinstallaties voltooid, nl. te Poperinge voor een bedrag van 63.000.000 fr. en te Staden voor 30.000.000 fr.

Er werden voor in totaal bijna een half miljard fr. kollektoren, persleidingen en rioolgemalen gebouwd.

Daarnaast is voor nog eens een goed half miljard fr. werken in uitvoering.

Op het programma 1990 staat de sanering van de Westkust voorop: de uitbreiding van de zuiveringsinstallatie te Koksijde-Wulpen (154 miljoen fr.) met aanleg van

de kollektor Oostduinkerke-Wulpen (80 miljoen fr.) alsmede de aanpassingswerken aan de zuiveringsinstallatie te Nieuwpoort (30 miljoen fr.). Daarnaast zijn er nog voor ± 40 miljoen fr. aanpassingswerken aan de zuiveringsinstallatie te Brugge en voor 14 miljoen fr. aan deze te Oostende.

Het totale bedrag voor de uitbouw van rioolgemalen en kollektoren in 1990 belooft nog eens bijna een half miljard frank.

2. Exploitatie

Eén van de belangrijke, en zonder twijfel de omvangrijkste opdracht van de VMZ is het exploiteren van de eigen installaties.

In 1990 gaat het voor West-Vlaanderen alleen om 19 zuiveringsinstallaties (ZI), 78 pompstations, 4 elektrische schuivenkamers en 1 tunnel.

De exploitatie is opgesplitst in 5 sectoren:

<i>Westkust</i>	ZI's Nieuwpoort	33.000 IE
	ZI's Adinkerke	2.000 IE
	ZI's Wulpen	24.000 IE
	ZI's Westimex	120.000 IE
<i>Middenkust</i>	ZI's Oostende	650.750 IE
	Bij de dimensionering van deze installatie werd in ruime mate rekening gehouden met de impact van de toeristische activiteit.	
	ZI's Jabbeke	1.582 IE
	ZI's Zdelgem	2.500 IE
<i>Oostkust</i>	ZI's Brugge	305.000 IE
	ZI's Heist	102.000 IE
	ZI's Knokke	70.000 IE
<i>Kortrijk</i>	ZI's Harelbeke	150.000 IE
	ZI's Staden	1.500 IE
<i>Ieper</i>	ZI's Ieper	27.500 IE
	ZI's Woumen	23.000 IE
	ZI's Lo	1.000 IE
	ZI's Langemark	4.000 IE
	ZI's Westouter	1.000 IE
	ZI's Zonnebeke	1.000 IE
	ZI's Poperinge	10.000 IE

De sektor 'Oostkust' verzorgt ook de uitbating Maldegem-Eeklo in de provincie Oost-Vlaanderen.

In 1989 werden gemiddeld 825.000 inwonerequivalenten gezuiverd. 'Zuiveren' betekent hier: dat deel van

de vuilvracht verwijderen, zodat het geloosde water voldoet aan de lozingsnormen. Daar de lozingsnormen uitgedrukt worden in concentraties, kan een niet-onbelangrijke restvervuiling in de waterlopen gebracht worden, in die gemeenten waar men oppervlaktewater mengt met het rioolwater. Het is de bedoeling dat het oppervlaktewater via zijn zelfreinigend vermogen de restvervuiling kan verwerken.

Zuiveren kost geld: de totale exploitatiekost voor West-Vlaanderen in 1989 bedroeg $\pm 285.000.000$ fr. (personeel e.d. inbegrepen); dit betekent 345 fr/jaar exploitatiekost voor 1 inwonerequivalent. Hierin zijn echter de kosten begrepen voor het verpompen van de $\pm 70.000.000$ m³/jaar afvalwater vanuit de gemeenten naar de zuiveringsinstallaties. De loutere zuiveringskost bedraagt 281 fr/IE.

Het totaal van de geproduceerde IE's van de bevolking plus industrie (zonder landbouw), wordt geraamd op 1.500.000 IE, zodat dus 55% momenteel behandeld wordt. De overblijvende 45% zijn echter de 'duurste', d.w.z. dat zij grotere kosten zullen vergen voor aansluiting. De totale zuiveringscapaciteit van de huidige 19 zuiveringsinstallaties bedraagt $\pm 1.530.000$ IE: dit is echter te wijten aan de grote dimensioneringen in de jaren 1970 van sommige zuiveringsinstallaties en aan het feit dat de toevoerinfrastructuur nog niet afgewerkt is o.m. in Kortrijk.

Te vermelden is de verplichting aan alle ruimfirma's om alle septisch materiaal, dat niet in de landbouw gebracht wordt, aan te voeren op een zuiveringsinstallatie. Zo werd in 1989 globaal 80.000 m³ aangevoerd (zuiveringsinstallatie van Oostende, Harelbeke en Brugge). Op deze aanvoer wordt, louter voor administratie- en analysekosten, een heffing gelegd van 250 fr. per vracht.

De voornaamste problemen waarmee de exploitatie kampt zijn:

(1) de verdunning van het rioolwater door de gemeenten. In veel gemeenten is oppervlaktewater door bv. het overwelden van beken, aangesloten op het riooleringsstelsel. Dit heeft voor gevolg: een verhoging van de pompkosten door het meerdere malen oppompen van deze bijkomende waterhoeveelheden, een verlaging van het zuiveringsrendement doordat de vuilvracht moeilijker wordt afgebroken en een vervuiling van het milieu gezien een deel van dat water onderweg overstort;

(2) de spreiding van de exploitatiepunten, in het bijzonder de dure en weinig efficiënte kleine 'landelijke' zuiveringsinstallaties. De investeringskosten per IE lig-

INTERNATIONAL BIO-SYNTHETICS

INDUSTRIËLE ENZYMEN
voor de wasmiddelenindustrie,
de zetmeelindustrie en de
textielverwerkende nijverheid

Komvest 43, 8000 Brugge (België)
Tel. 050/44.91.11 - Telefax 050/33.68.49

gen voor dergelijke installaties hoger dan voor grotere eenheden (grondaankoop, nutsvoorzieningen, eigen lozingspunt,...). Door de spreiding van de vele exploitatiepunten liggen de exploitatiekosten hoog. Kleine installaties zijn verder zeer gevoelig en weinig flexibel voor schommelingen in de toevoer en hebben frequent storingspunten;

(3) plotse en giftige industriële sluiklozingen zoals baden afkomstig van de oppervlaktebehandeling van metalen of afvalwaterstromen afkomstig van het reinigen van vaten of tanks;

(4) het strakke personeelsbeleid (ambtenarenstatuut, VWS examens, trage aanwervingen, enz...).

Tot slot volgt nog tabel 1 met de belangrijkste exploitatiecijfers van 1983-1989. Hieruit blijkt dat alle resultaten evolueren in gunstige zin.

Tabel 1: Evolutie exploitatiegegevens

Jaar	Aantal exploitatie punten	IE aangevoerd	Exploitatiekost totaal (fr.)	fr/IE zuivering	Totale zuiveringscapaciteit (IE)	% belasting van de RWZI's	fr/IE verpompt
1983	42	87.783			879.750	10%	
1984	76	106.626	119.624.499	1.113	884.750	12%	1,06
1985	79	245.426	154.313.418	472	1.189.750	21%	0,95
1986	84	416.340	186.885.350	416	1.189.750	35%	0,94
1987	93	539.616	211.284.121	296	1.368.332	39%	0,67
1988	103	656.177	234.659.029	282	1.518.332	43%	0,59
1989	109	825.356	284.810.842	281	1.518.332	54%	0,75

3. Toezicht op de lozingen

De controle van de Waterzuiveringsmaatschappij dient te gebeuren op twee terreinen, namelijk op het gebied van sluiklozingen en op het gebied van de lozingen die aan een vergunning onderworpen zijn.

De sluiklozingen zijn, in tegenstelling tot de vergunningsplichtige ondernemingen, moeilijk op te sporen. Een goede coördinatie met de gemeentelijke politie of rijkswacht leidt evenwel dikwijls tot de opsporing van de dader(s).

Vele sluiklozingen zijn afkomstig van de landbouw. Deze lozingen kunnen niet vergund worden. Ten einde het lozingsverbod door de landbouwers in West-Vlaanderen beter te doen respekteren, heeft de VMZ in samenwerking met het Ministerie van Landbouw, een aantal richtlijnen ter voorkoming van lozing van bepaalde afvalwaters uitgevaardigd.

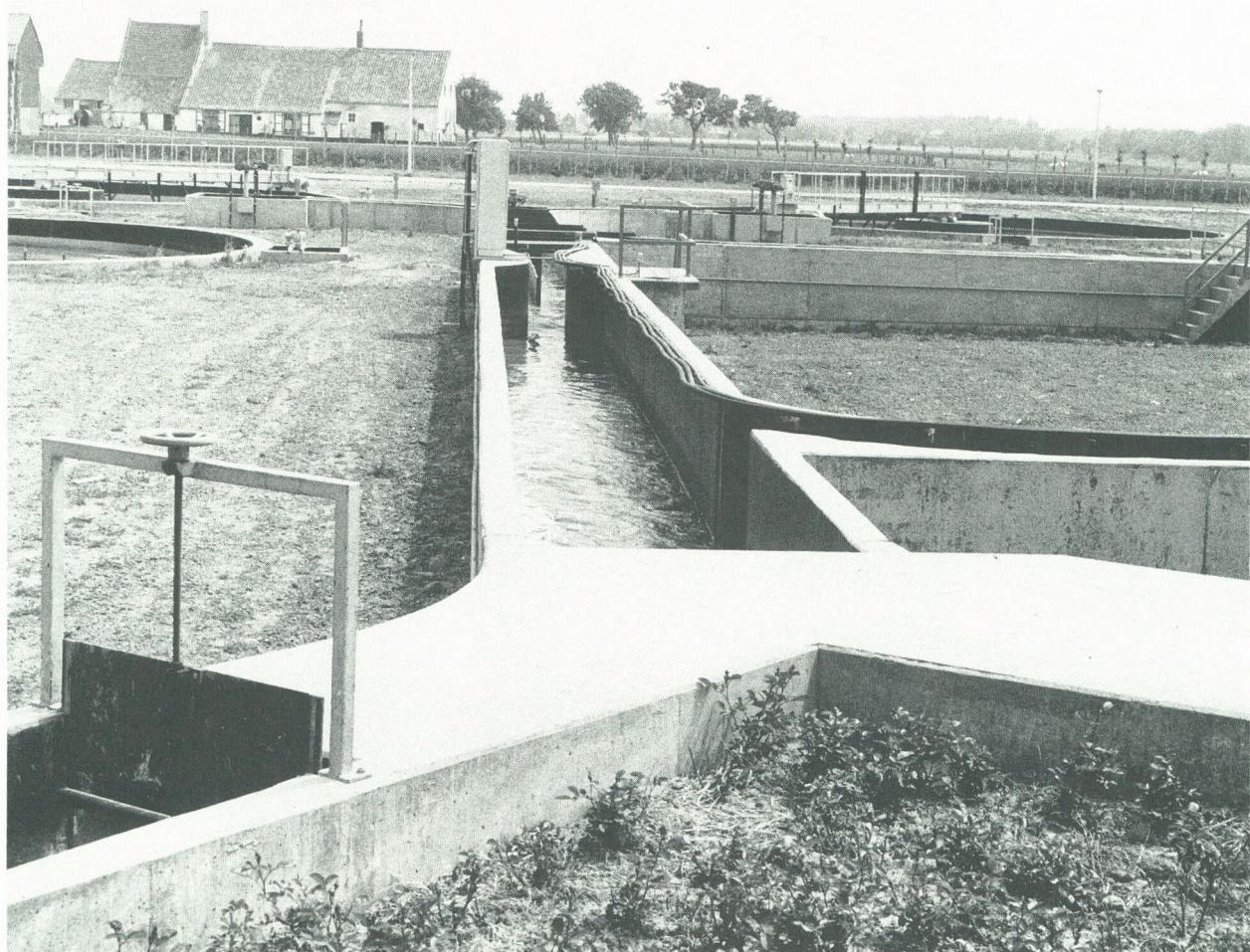
Tenslotte blijft nog het grote probleem van de mestoverschotten. Er zijn reeds enige voorstellen gedaan voor de oprichting van een zgn. mestbank. Vraag is of dit een oplossing zal zijn.

Wat de vergunde lozingen betreft, deze worden regelmatig gecontroleerd. Indien uit de controles blijkt dat de normen van de lozingsvergunning niet worden nageleefd, wordt proces-verbaal van overtreding opgesteld en doorgestuurd naar de bevoegde parketten. Desnoods kan de vergunning worden geschorst of ingetrokken.

Tabel 2: Overzicht van de controles op industrieel afvalwater. (Provincie West-Vlaanderen + deel Oost-Vlaanderen).

Afgeleverde vergunningen	1984	85
	1985	64
	1986	230
	1987	49
	1988	13
	1989	102
Uitgevoerde controles (monsters)	1984	1.495
	1985	1.772
	1986	1.620
	1987	2.000
	1988	2.249
	1989	2.161
PV monstername	1984	200
	1985	256
	1986	251
	1987	507
	1988	250
	1989	409
PV overtreding	1984	28
	1985	29
	1986	57
	1987	59
	1988	33
	1989	103

Bron: VMZ-Buitendienst Oostende.

Kontroles zijn één zaak. Medewerking van de industrie is even belangrijk. Hieronder volgt een overzicht van het totaal aan investeringen door de privé-industrie voor de zuivering van haar afvalwater (West-Vlaanderen + deel Oost-Vlaanderen – stand februari 1989).

Vooruitzichten

Het milieubeleidsplan 1990-1995 van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap voorziet o.m. grondige structurele wijzigingen van de Vlaamse Maatschappij voor Waterzuivering.

Volgens dit plan zal de VMZ in de toekomst belast worden met het uitwerken van de Algemene Waterzui-

veringsplannen, het opstellen van een waterkwaliteitsmeetnet en het bepalen van de vuilvrachten die als basis dienen voor de heffing en de inning van deze heffing.

Anderzijds zal de inspectie van de VMZ opgenomen worden in één Vlaamse milieuspektie en worden de investeringen en de exploitatie van de zuiveringsinstallaties na 1995 toevertrouwd aan een naamloze vennootschap als een dochtermaatschappij van de milieuholding.

De resultaten van deze herstructurering voor het waterzuiveringsbeleid dienen afgewacht. Positief is zeker dat hierdoor meer geld, via het MINA-fonds ter beschikking zal zijn voor waterzuivering. Ook West-Vlaanderen heeft hieraan dringend nood.

Tabel 3: Investeringen door de privé-industrie

Bedrijfssector	Aantal bedrijven	Investeringsbedrag (afgeronde bedragen)	Verwijderde IE (dimensionering)
Aardappelverwerking	3	84.000.000 fr.	269.783
Bierbrouwerijen	2	5.780.000 fr.	2.311
Gist- en spiritusfabrieken	1	25.000.000 fr.	–
Glas – plat glas	1	14.000.000 fr.	–
Groentenconserven + groentewasserijen	16	146.000.000 fr.(16)	546.316(15)
Lakken en verven	2	4.220.000 fr.	–
Natuurlijke oliën en vetten	3	47.000.000 fr.	60.480
Non-ferro: Al-productie	2	29.700.000 fr.	–
Petrochemie	1	78.700.000 fr.	–
Pluimveeslachterijen	4	8.920.000 fr.	–
Slachthuizen	7	131.028.000 fr.(7)	71.300(5)
Suiker	1	83.000.000 fr.	125.000
Textielveredeling	13	70.925.000 fr.	–
Vaten-inrichten/reinigen	1	6.086.000 fr.	–
Verwerking plantaardige produkten	1	150.000.000 fr.	500.000
Visconserven	1	3.600.000 fr.	–
Werktuigbouw en oppervlaktebehandeling van metalen	18	281.336.000 fr.	–
Wolwasserijen	1	10.000.000 fr.	–
Zepen en tensio-actieven	1	1.858.000 fr.	–
Zuivel	5	64.277.000 fr.	51.989
Tertiaire sektor	7	35.000.000 fr.	–
	91	1.280.730.000 fr.	1.627.179 IE

– (= niet gekende cijfers)

Energie laat niemand koud

uw comfort van alledag

MEWO-EBES
Elektriciteit · Aardgas

EBES - ZONE VLAANDEREN Franklin Rooseveltlaan 1, 9000 Gent, Tel. (091) 359.611

